

Reactie op het artikel in dagblad *Trouw* d.d. 4 februari 2022
van Stijn Fens en Maaïke van Houten

'De kloof is een probleem, maar wij zijn de hoeders van de traditie'

Interview met twee leden van het dagelijks bestuur van de Nederlandse bisschoppenconferentie: Mgr. Hans van den Hende, voorz., en Mgr. Gerard de Korte, lid, n.a.v. een onderzoek dat *Trouw* liet houden onder de rooms-katholieken in Nederland.

Allereerst wil ik zeggen dat ik de antwoorden van de beide bisschoppen nogal minnetjes vind en niet geheel goed en juist onderbouwd, wat al meteen duidelijk wordt in de kop van het artikel: 'De kloof is een probleem, maar wij zijn de hoeders van de traditie'. Maar volgens mij is de leer van de kerk ontstaan uit het leven, sterven en opstanding van Jezus zoals opgetekend is in het Nieuwe Testament als onderdeel van de Heilige Schrift. Dus is de kerk niet voortgekomen uit traditie. Traditie is een gebruik dat of gewoonte die van de ene generatie wordt doorgegeven aan een latere generatie. Tradities kunnen waardevol zijn, maar ook als conservatisme worden ervaren en belemmerend werken op de vooruitgang. De traditie in de r.k.-kerk is gestoeld op een verkeerde machtsopbouw van de bisschoppen van Rome; die hebben zich meer toegelegd op een aardse machtsopbouw i.p.v. verkondiging van het 'Koninkrijk van God'. Toen de aardse macht van de bisschoppen van Rome tanende was hebben zij zich goddelijke macht toegeëigend. In de eerste kerkopbouw was de leer gefundeerd vanuit de Heilige Schrift.¹ Pas tijdens het Concilie van Trente wordt het fundament van de leer: traditie en Schrift. Deze uitspraak is ontstaan als een reactie op het protestantisme. Tegen dit nieuwe fundament van de leer heeft menig theoloog geprotesteerd o.a. Piet Schoonenberg s.j. in zijn proefschrift, Edward Schillebeeckx o.p. in diverse artikelen en er zullen er wel meer zijn geweest in het verleden en heden, die door de bisschop van Rome en de Curie daarvoor zijn berispt en sommigen is zelfs het kerkelijk leerambt ontnomen. Dus als de bisschoppen van Nederland zeggen dat zij de hoeders zijn van de traditie, is dat fout, want zij moeten de hoeder zijn van de oorspronkelijk leer van de kerk.

Ik zal nu zoveel mogelijk mijn visie geven op de verschillende onderwerpen die besproken zijn.

De bisschoppen hebben vooraf gezegd dat zij willen beginnen met een uiteenzetting over het synodale proces. Maar de bisschoppen in Nederland hebben zelf drie thema's aangedragen terwijl het er tien zijn. Dus een bewuste keuze vooraf. Men had toch alle thema's kunnen nemen en die verdelen onder de verschillende bisdommen. Want nu hebben de bisschoppen zelf die punten aangedragen; waren de andere punten soms te progressief? Op deze manier krijgt de bisschop van Rome een te eenzijdig verslag vanuit Nederland. Deze keuze van de bisschoppen zal natuurlijk ook gevolgen hebben voor het gehele synodale proces. Beide bisschoppen zeggen wel te luisteren naar de gelovigen maar doen ze er ook wat mee? Mijn zienswijze op het boek 'Als God renoveert' van Father James Mallon,² heb ik per mail naar Mgr. de Korte gestuurd en daarop een korte reactie ontvangen: 'de bisschop heeft het artikel gelezen' maar verder heb ik geen inhoudelijke reactie gekregen. Later heb ik dit artikel in verkorte versie ook aan Mgr. Liesen via mail gezonden i.v.m. de conferentie die op 24 en 25 maart 2022 wordt gehouden n.a.v. het boek van James Mallon; hierop heb ik geen enkele reactie gehad. Dus of de bisschoppen wel echt luisteren naar de gelovigen

---

¹ https://www.okg-heilige-ambrosius.nl/images/OKG-artikelen/Verkeerde_machtsopbouw_R.K._kerk_1.pdf

² https://www.okg-heilige-ambrosius.nl/images/Als_God_renoveerd.pdf

blijft voor mij de vraag. De bisschop van Rome heeft juist de inbreng van de gelovigen gevraagd, maar denken daar de bisschoppen van Nederland ook zo over? Of zullen de bisschoppen net zo reageren als op mijn progressieve reactie op het boek: 'Als God renoveert'.

Dat er een grote kloof is tussen de gelovigen en de bisschoppen is natuurlijk een probleem. Mgr. de Korte zegt daarover dat het synodale proces kan helpen. Ik denk toch dat er dan zeker een andere houding moet komen van de zijde van de bisschoppen; zij moeten net zoals de bisschop van Rome, Franciscus doet, zich meer pastoraal opstellen. En in een gesprek moet de bereidheid van beide kanten komen, zegt Mgr. van den Hende. Praat met elkaar, dat vraagt de paus van ons. Mgr. van den Hende zoekt hier de steun van de paus maar wat is zijn eigen inbreng hierover? Verderop in het interview geeft Mgr. van den Hende eenzelfde soort antwoord; daar kom ik later op terug.

Er zijn katholieken die in de Kerk blijven ondanks hun andere opvattingen inzake o.a. homoseksualiteit en vrouwen in het ambt. Daarover zegt Mgr. de Korte: "Er worden nu in onze westerse samenleving keuzes gemaakt, die afwijken van de katholieke visie op huwelijk en seksualiteit. Ik vind dat je moet nadenken wat dit voor de kerk betekent". Dus lijkt het mij dat de bisschoppen meer zorg hebben over de kerk dan over het pastoraal begeleiden van de huidige gelovigen. Die zorg voor de kerk heeft ook ervoor gezorgd dat het seksuele machtsmisbruik binnen de r.k.-kerk zijn verzwegen om het behoud van de r.k.-kerk, maar het gaat toch niet om de kerk maar de gelovige gemeenschap die samen kerk vormen. Ook zal de leiding van de kerk verschillende aspecten van de leer moeten heroverwegen, zoals over de celibaatregels. Mgr. de Korte: 'Wie weet wat de toekomst brengt'. Mgr. van den Hende: "Er zijn wel gradaties in. De celibaatsverplichting is een regel die niet zo zwaar weegt in het geloofsgoed als het feit dat als vrouwen in onze kerk niet tot priester kunnen worden gewijd". Maar deze twee punten van Mgr. van den Hende zijn kerkrechtelijke regels maar geen theologische regel, uitspraak van o.a. Schillebeeckx in 'God is ieder ogenblik Nieuw' (1982³). Schillebeeckx gaat zelf nog verder betreffende de wijding van vrouwen en mannen: "Het gaat niet om de wijding zoals wij die historisch kennen. Het gaat om het gebaar, het teken, waarin die vrouw of man vanuit gemeente gemandateerd wordt. Als zij door de gemeente geaccepteerd worden is dat voor mij wijding. Maar dat mag niet van de bisschoppen, omdat dit niet de strekking zou hebben van de klassieke wijding. Men redeneert dus vanuit een onvruchtbare kerkorde, die men koste wat kost wil behouden". Dus eenieder die door de plaatselijke kerk wordt voorgedragen is daardoor gewijd om in alle door de kerk gevraagde liturgische handelingen voor te gaan. Een heel ander geluid dan de beide bisschoppen in het interview. De woorden die Mgr. van den Hende aanhaalt: "Johannes Paulus II heeft vrouwelijk priesters min of meer uitgesloten.[...] Daar houden we aan vast". Maar Johannes Paulus II heeft zijn uitspraak niet evangelisch gefundeerd en als Mgr. van den Hende dat zo goed vindt, heeft ook hij geen fundament hiervoor gegeven. Tevens vind ik dat de woorden die door Johannes Paulus II zijn uitgesproken door zijn falen als leider van de r.k.-kerk aan kracht hebben verloren. Johannes Paulus II faalde samen met de toenmalige prefect van de 'Geloofsleer' kardinaal Joseph Ratzinger betreffende het seksuele machtsmisbruik van ex-kardinaal McCarrick zoals is gebleken in een officieel rapport van het Vaticaan, en wie weet of er zo niet meer gelijksoortige zaken onder de apostolische hoed zijn gehouden. Ik vind dat de huidige bisschop van Rome, Franciscus, de heiligverklaring van Johannes Paulus II moet herroepen, dat is hij verplicht tegenover alle slachtoffers van het seksueel misbruik binnen de r.k.-kerk. Maar ook van de toenmalige prefect van de geloofsleer hebben we kortelings kunnen vernemen dat ook hij als aartsbisschop van München meerdere seksuele machtsmis-

bruiken door de geestelijkheid niet heeft aangepakt. Heeft hij dit soms ook gedaan tijdens zijn pontificaat, als opvolger van Johannes Paulus II? Door dit falen komt ook duidelijk naar voren dat traditie binnen de r.k. kerk nooit als leer had mogen worden afgekondigd. De leer van de katholieke kerk komt alleen voort vanuit de Schrift en niets anders.

Zowel Mgr. de Korte als Mgr. van den Hende geven toe dat er een spanning is waarin de bisschop staat vanwege de traditie van de kerk, waardoor niet alles geoorloofd is. Maar beiden gaan uit van de huidige situatie over de Petrusfunctie van de bisschop van Rome. Schillebeeckx zegt hierover: "niet de top in Rome heeft het primaat, maar de plaatselijke gemeente. [...] Dat wil zeggen: de verschillende plaatselijke kerken kunnen wel andere accenten leggen, het kan een echt pluralistische beweging zijn, maar ze zijn fundamenteel gebonden aan die ene, aan Jezus. Ik zie dat het goed is dat de plaatselijke kerk van Rome, waarvan de leider, de bisschop, de Petrus-functie draagt, uiteindelijk toeziet dat er verbondenheid is tussen de andere plaatselijke kerken. Maar dat is dan ook haar enige functie". Dat was ook meer in de lijn van de bisschop van Rome, Johannes XXIII, die daarom het Tweede Vaticaans Concilie bijeen heeft geroepen. Dus gelijkheid tussen de plaatselijke bisschoppen en de plaatselijke bisschop van Rome. Hiermee hebben de plaatselijke bisschoppen ook binnen de Nederlandse kerkprovincie de nodige macht om de verschillende problemen die er spelen gezamenlijk op te lossen zonder directe inmenging van de bisschop van Rome.

Dan ook een zeer heikel punt betreffende de homoseksuelen binnen de r.k.-kerk. De huidige bisschop van Rome wil een meer pastorale begeleiding en staat open tegenover de homoseksuelen. De enige bisschop van Nederland die direct op deze boodschap van van Franciscus reageerde was Mgr. Jan Hendriks van Haarlem-Amsterdam, die op zijn eigen website direct uiteenzette dat het praktiseren van een homorelatie kerkrechtelijk verboden is. Ook wat betreft deze problematiek houden de Nederlandse bisschoppen vast aan de dogmatisch-conservatieve theologie. Een oud gezegde: 'Roomser dan de Paus.' Ik zelf heb hierover in het verleden wel gezegd: "Waar mensen met elkaar in liefde zijn verbonden, is God in hun midden en dat kan geen kerkleiding verbieden". Het aanbod van de bisschoppen om te blijven praten heeft alleen zin als zij meer vanuit de pastorale theologie werken dan vanuit een dogmatische theologie. Ik denk hierbij altijd aan het optreden van Jezus t.a.v. de overspelige vrouw (Joh. 8, 3-11). Ook weet ik dat Jezus heeft gezegd: "Ik ben niet gekomen om de wet af te schaffen maar om haar te vervullen" (Matt. 5, 17). Dus de wet alleen is niet rechtsgeldig, maar de bedoeling van de wet moeten we uitdragen, daar gaat het juist om bij Jezus.

Nieuw-Buinen, 12 februari 2022,
Wim van den Hoek em. pastor
Onafhankelijke Katholieke Geloofsgemeenschap
Heilige Ambrosius.
Parklaan 108
9521 GE Nieuw-Buinen
website: www.okg-heilige-ambrosius.nl
e-mail: pastor@okg-heilige-ambrosius.nl